

Султаніє Мусаєва

Одеський державний університет внутрішніх справ, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ

Sultaniie Musaieva

Odesa State University of Internal Affairs, Ukraine

NORMATIVE-LEGAL PROVISION OF PUBLIC SECURITY AND ORDER IN UKRAINE

The article investigates the regulatory framework of the public security and order in Ukraine, taking into account possible threats, risks and negative consequences during certain events. Thus, Ukraine's path to European integration obliges our government to ensure the effective functioning of institutions that will guarantee the rule of law, respect for the rights and freedoms of man and citizen, their effective protection. The Ministry of internal Affairs of Ukraine as the civil authority of the European standard in the sphere of combating crime depends not only on the performance of detection of criminal offences, but from the public confidence in law enforcement agencies as the protectors of individual and public interests, compliance with power structures for the rule of law.

Keywords: public safety, public order, rule of law, citizen, society, protection, law.

Постановка проблеми. В Україні, з урахуванням значного посилення громадської активності, вираженої в проведенні масових заходах різного характеру: економічного, культурного, спортивного, політичного, соціального, гендерного тощо, такі заходи передбачають застосування спеціальних правоохоронних методів та форм реагування для забезпечення публічного порядку і безпеки. Більше того, нерідко під час проведення демонстрацій, мітингів, страйків, вуличних походів, зборів, футбольних матчів, культурно-видовищних, релігійних та інших заходів мають місце масові заворушення, прояви екстремізму, порушення організаторами та учасниками порядку і правил проведення заходу. За таких умов питання забезпечення публічної безпеки і порядку, а саме з боку законної їх реалізації набуває особливого значення, враховуючи можливі загрози, ризики та негативні наслідки.

Стан дослідження. Окремі аспекти забезпечення публічної безпеки і порядку досліджували вітчизняні вчені, такі як: В.Б. Авер'янов, Л.В. Багрій-Шахматов, О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, М.В. Возник, І.П. Голосніченко, В.Л. Грохольський, Е.Ф. Демський, М.І. Додін, В.О. Заросило, І.П. Каляянов, Р.А. Калюжний, І.П. Катеринчук, М.О. Качинська, Т.А. Кобзева, А.М. Колодій, Т.О. Коломoeць, А.Т. Комзюк, В.К. Колпаков, О.І. Миколенко, Р.С. Мельник, В.І. Олефір, О.О. Панова, К.М. Рудой, С.Г. Стеценко, В.Г. Фатхутдінов, Х.П. Ярмакі та інші.

Проте, незважаючи на значний науковий внесок, на сьогодні комплексні дослідження, присвячені нормативно-правовому забезпеченню публічної безпеки і порядку майже відсутні у вітчизняній юридичній науці з урахуванням нововведень у правоохоронній діяльності, саме тому, тема наукової статті щодо дослідження розвитку й удосконалення нормативно-правової бази та особливостей забезпечення публічної безпеки і порядку підрозділами Національної поліції України є актуальною.

Мета. Дослідити та виокремити нормативно-правову базу, що регламентує діяльність правоохоронних органів у здійсненні та забезпеченні публічного порядку та публічної безпеки в Україні.

Виклад основного матеріалу. На протязі тривалого часу становлення та розвитку суспільства поняття «безпека» й «порядок» вважались однією з найважливіших цінностей та метою діяльності як соціальних груп так і держав у цілому. На ранніх етапах розвитку та зміцнення правопорядку, кожна держава в особі верховної влади і її інститутів захищала свою територію від зовнішніх вторгнень. Саме тому питання забезпечення безпеки й порядку в громадських місцях цікавило кожен частину соціальної структури суспільства – від конкретного індивіда до широкого об'єднання людей.

Визначення поняття громадського місця у багатьох правових державах було зафіксовано законодавчими актами. Зокрема, в «Акті про вогнепальну зброю», прийнятому парламентом Англії, зазначено, що громадське місце – «це будь-яка територія чи місце, до якого люди мають доступ або у певний час, або за певну плату, або безкоштовно». В Кримінальному кодексі Норвегії під громадським місцем розуміється місце, призначене для публічного використання або яке без обмежень може відвідуватись іншими людьми. У Македонії в законодавчому акті про правопорушення проти громадського порядку та спокою вказано, що громадським місцем є таке місце, до якого має вільний доступ невизначена кількість осіб без будь-яких умов (вулиці, площі, пляжі, пристані, торговельні заклади, кав'ярні, будівлі загального користування, землі, транспорт)¹. Українське законодавство в підзаконних нормативно-правових актах дає орієнтовний перелік громадських місць, до яких належать: вулиці, площі, парки, транспортні магістралі, вокзали, пристані, аеропорти й інші громадські місця.

У юридичній літературі поняття «громадський порядок» загально-прийнято розглядати як всю систему суспільних відносин, реалізовану завдяки дотриманню соціальних норм: норм права, моралі, звичаїв, традицій, ритуалів, правил діяльності громадських організацій.

Загальна теорія адміністративного права розглядає громадський порядок як соціальну категорію, яка охоплює систему ідеологічних суспільних відносин, що зумовлюється економічним аспектом і характеризується відповідністю поведінки всіх учасників чинним у суспільстві соціальним нормам². Що стосується поняття «громадська безпека», тут слід виокремити саме забезпечення стану захищеності громадянського суспільства, відсутність небезпеки для життя та здоров'я людей, їх спокою та майнових прав.

Ще з давніх часів поняття «громадського порядку» вперше обґрунтував французький вчений Деламар (градоначальник Парижа при королі Людовіку XIV). У своєму «Трактаті поліції» він характеризував поліцейську діяльність як важливу сферу державної діяльності, спрямовану на охорону порядку в громадських місцях і припинення проявів «кулачного» права, заснованого на свавіллі. Деламар вперше використав такі поняття, як «благоустрій», «добробут», «благополуччя», «благочиння»³.

Термін «громадський порядок» став вживатись у Франції на початку XIX століття після проведення наполеонівських реформ, коли відбулося розмежування між кримінальною поліцією і адміністративною, на яку покладался обов'язок «охороняти громадський порядок в кожній місцевості»⁴.

Поняття «громадський порядок» вперше з'являється 1832 року в Статуті про попередження і припинення злочинів. Згодом воно вживається у правових актах, прийнятих в період правління Олександра III: Положенні про заходи по охороні державного порядку 1881 року; Указі Правлячому Сенату, підписаному царем 12 липня 1889 року⁵. Указом передбачалось введення посади земського начальника з обов'язками піклування про сільських жителів, охорону «благочиння і громадського порядку». Від часу створення СРСР громадський порядок у нормативно-правових актах розуміється як «революційний порядок» із вседозволеністю диктатури пролетаріату.

Конституція СРСР 1936 року закріпила поняття «громадський порядок» і «державний порядок», розділивши громадські та державні потреби в забезпеченні правопорядку. Широке застосування поняття «громадський порядок» отримує в 1950-1960 рр. у низці законодавчих актів, а також на практиці. В союзних республіках, у тому числі і в Українській РСР, створюються Міністерства охорони громадського порядку, а в Указі Президії Верховної Ради СРСР «Про

¹ Громадський порядок: сутність, поняття та форми забезпечення. <<http://www.info-library.com.ua/books-text-10138.html>> (2018, січень, 23).

² Подоляка, А. (2009). Громадський порядок: сутність, поняття та форми забезпечення. *Вісник Національної академії прокуратури України*.

³ Поняття, мета та зміст громадського порядку і його адміністративно-правової охорони. <<https://www.naiu.kiev.ua/books/ODGMV/>> (2018, січень, 23).

⁴ Труды Академии МВД СССР (1985). *Теория и практика совершенствования охраны общественного порядка*. Москва: Академия МВД СССР, 360.

⁵ Зырянов, Й.В. (2005). *Административно-правовые основы участия органов местного самоуправления в обеспечении правопорядка*. Тюмень, 210.

Посилення відповідальності за хуліганство» від 26 липня 1966 року детально окреслювались складові громадського порядку¹.

Сучасний етап державотворення та вступ України до Європейського Союзу зобов'язує нашу державу забезпечити ефективне функціонування інститутів, які гарантуватимуть верховенство права, додержання прав і свобод людини і громадянина, їх ефективний захист. Одним із таких завдань було утворення Міністерства внутрішніх справ України як цивільного органу європейського зразка, авторитет влади у сфері протидії злочинності якого залежить не стільки від показників розкриття кримінальних правопорушень, скільки від довіри населення до правоохоронних органів як до захисників індивідуальних та суспільних інтересів, додержання силовими структурами принципу верховенства права².

Так, у червні 2014 року між Україною та Європейським Союзом було укладено Угоду про асоціацію, відповідно до якої Україна прийняла на себе зобов'язання здійснювати поступове наближення свого законодавства до права Європейського Союзу³.

Відповідно до Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 від 1979 року «Про Декларацію про поліцію», остання визначає, що поліцейські сили є публічною службою, створеною відповідно до закону, яка повинна нести відповідальність за підтриманням та забезпеченням правопорядку⁴. Рекомендація Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» регламентує, що основними цілями поліції в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві права, є: підтримка публічного спокою, забезпечення права і порядку в суспільстві; захист і дотримання основоположних прав і свобод особи, закріплених, зокрема, в Європейській конвенції про права людини; запобігання та подолання злочинності; виявлення злочинів; надання допомоги і послуг суспільству⁵.

У 2013 р. органи та підрозділи Міністерства внутрішніх справ України нараховували 261 тис. співробітників. Така кількість у 1,5 рази перевищувала середній європейський показник (300 поліцейських на 100 тис. населення) та була майже удвічі більшою, ніж передбачають рекомендації ООН – 222 поліцейських на 100 тис. населення. Одночасно рівень довіри громадян до міліції максимально сягав лише 3 – 5%, а після подій Євромайдану цей показник, за даними Інституту соціології Національної академії наук України упав до 0,8%².

Ураховуючи, що в сучасній Україні правоохоронні органи повинні бути, насамперед, сервісними службами, що допомагають суспільству влаштувати безпечний та законний добробут у власній країні, було реалізовано Стратегію розвитку органів внутрішніх справ України, яка передбачала формування Міністерства внутрішніх справ України як інституту європейського зразка та формування поліції як основного виконавця завдання щодо забезпечення безпеки населення. Запропонована Стратегія була орієнтована на задоволення відповідних вимог суспільства до поліції. Ці вимоги до змісту поліцейської діяльності в сучасному демократичному суспільстві були сформульовані ще у 2001 році американським поліцейським Д. Бейлі на підставі проведеного аналізу широкого кола нормативних приписів, а саме:

- пріоритетним напрямком роботи поліції має бути служіння як потребам окремих громадян, так і суспільним групам;
- поліція повинна відповідати перед законом, а не перед урядом;
- поліція повинна захищати права людини, особливо ті, які є необхідними для вільної політичної діяльності в демократичному суспільстві;
- поліція має бути прозорою у своїх діях².

¹ Колонтаевский, Ф.Е. (1996). *Организационные основы охраны общественного порядка в современных условиях*. Москва, 9-13.

² Мусаева, С.С. (2015). *Стратегія реформування органів внутрішніх справ України на сучасному етапі*. Одеса, 109.

³ *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014*. Офіційний вісник України, 75, 2125.

⁴ Банчука, О.А., Москаленко, О.М. (2013). *Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство*. Київ, 588.

⁵ *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950* (підписана 04 листопада 1950 року, ратифікована Україною 17 липня 1997 року). Офіційний вісник України, 13, 270.

Із набуттям у 2015 році Закону України «Про Національну поліцію» було створено новий орган виконавчої влади – Національну поліцію України, покликану служінню суспільству шляхом забезпечення громадської безпеки та порядку, протидії злочинності та забезпечення прав і свобод людини і громадянина у суспільстві.

Окремі науковці (І. В. Зозуля, О. І. Довгань), обґрунтовуючи актуальність окресленого питання, стверджують, що новостворена Національна поліція України не призначена для забезпечення конституційно визначених понять громадського порядку та громадської безпеки¹. Більш категоричною є позиція В. Г. Фатхутдінова, який зауважує, що «можна констатувати нелегітимність діяльності поліції у сфері громадської безпеки, що слугує підставою для визнання нелегітимності функціонування цього органу загалом»². Однак, беручи до уваги положення Закону України «Про Національну поліцію» як «серця» законодавчої правоохоронної системи, слід виокремити те, що для термінів «публічна безпека» і «публічний порядок», які чітко не прописані у даному нормативно-правовому акті доцільно визнати суміжними з поняттями «громадська безпека» та «громадський порядок». Дані категорії «публічна безпека» та «публічний порядок» зафіксовані в низці норм Закону України «Про Національну поліцію», а саме:

– «Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку» (ч. 1 ст. 1);

– завданням поліції є надання поліцейських послуг у сфері «забезпечення публічної безпеки і порядку» (п. 1 ч. 1 ст. 2);

– поліція, відповідно до покладених на неї завдань, «вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях» (п. 10 ч. 1 ст. 23);

– «поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку» (ч. 2 ст. 9);

– Міністр внутрішніх справ України «забезпечує формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також надання поліцейських послуг та контролює її реалізацію поліцією» (п. 1 ч. 1 ст. 16);

– керівник поліції «вносить на розгляд Міністра внутрішніх справ України пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку...» (п. 3 ч. 1 ст. 22);

– поліція «вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб)...» (п. 26 ч. 1 ст. 23 цього Закону)³.

Слід також зазначити, що основним джерелом нормативно-правової бази, яка регламентує забезпечення публічної безпеки та порядку в національному законодавстві України є Конституція України. Зокрема, беручи до уваги положення ч. 3 ст. 17 Конституції України, забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Окрім того, в Конституції України закріплено основні права та свободи людини та громадянина, захист яких є пріоритетним напрямком діяльності органів державної влади, з них:

- право на вільний розвиток своєї особистості (ст. 23);
- право на життя та його захист державою (ст. 27);
- право на повагу до гідності (ст. 28);
- право на свободу та особисту недоторканність (ст. 29);

¹ Зозуля, І.В., Довгань, О.І. (2015). Закон України «Про Національну поліцію»: публічна чи громадська безпека?. *Форум права*, 85–92.

² Фатхутдінов, В.Г. Частотність операціоналізації та контекстуальність використання терміна «публічна безпека» в Законі України «Про Національну поліцію України». <<http://goalint.org/chastotnist-operacionalizacii-takontekstualnist-vikoristannyaterminu-publichna-bezpekav-zakoni-ukraini-pro-nacionalnu-policiyuukraini>>.

³ *Закон про Національну поліцію України 2015* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>> (2018, січень, 14).

– право на недоторканність життя (ст. 30) та ін¹.

Закріплення основоположних прав людини та громадянина на конституційному рівні має важливе значення в контексті регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку, оскільки це створює умови для визначення змісту забезпечувальної діяльності правоохоронних органів в цій сфері.

«Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» закріплено впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі, охоплюючи зміни у правоохоронній системі, що направлені на зміцнення та побудову системи правопорядку із організації та забезпечення захищеності населення, а також публічної безпеки і порядку.

Відповідно до Положення про Національну поліцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, забезпечення публічної безпеки і порядку є основним завданням підрозділів превентивної діяльності². Підрозділи превентивної діяльності входять до складу Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України, в свою чергу Управління превентивної діяльності є структурними підрозділами територіальних Головних Управлінь Національної поліції в областях, основна мета якої є вжиття заходів із організації забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях зокрема під час проведення масових (мирних зібрань, культурно-видовищних та публічних релігійних заходів, виборів та референдумів) та спортивних (футбольних матчів та інших масштабних спортивних змагань) заходів, взаємодії в цьому напрямі з іншими правоохоронними органами та органами державної влади України, громадськими організаціями, організації формування відповідних обліків, запобігання та припинення групових порушень громадського порядку, масових заворушень³.

Виконання в рамках компетенції підрозділами превентивної діяльності Національної поліції України забезпечення публічної безпеки і порядку – це запорука дотримання прав особи та підвищення стану захищеності суспільства. Прийняття Наказу МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» від 28 липня 2017 року №650⁴, дозволило визначити основні напрямки діяльності дільничних офіцерів поліції, як однієї зі служб, завдяки якій, на 95 % підтримується громадський порядок та забезпечується громадська безпека. Однак, в той же час, незважаючи на велику значущість превентивної діяльності, теоретичне осмислення питання забезпечення публічної безпеки і порядку потребує подальшого розвитку.

Висновки. Таким чином, нормативно-правове забезпечення публічного порядку і безпеки в Україні передбачає, з одного боку, адаптацію до нових перетворень, а з іншого – потребу в розробці та виокремленні основних понять публічного порядку і безпеки, закріплення нових завдань, функцій нормами чинного законодавства, в тому числі адміністративного, що визначатимуть правову основу підрозділів превентивної діяльності у забезпеченні публічного порядку і безпеки. Тим самим, запровадження та реалізація нового правового механізму відповідному до європейських стандартів, надасть змогу забезпечити належний рівень публічного порядку і безпеки та підвищити рівень довіри населення в діяльності правоохоронної системи України.

References:

1. Hromadskyy poriyadok: sutnist, ponyattya ta formy zabezpechennya [Public order: essence, concept and forms of providing]. <<http://www.info-library.com.ua/books-text-10138.html>> (2018, sichen, 23) [in Ukrainian].
2. Podolyaka, A. (2009). Hromadskyy poriyadok: sutnist', ponyattya ta formy zabezpechennya [Public order: essence, concept and forms of security]. *Visnyk Natsionalnoyi akademiyi prokuratury Ukrayiny* [Bulletin of the National

¹ Конституція України 1996 (Верховна рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України* <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>> (2018, sichen, 14).

² Закон про затвердження Положення про Національну поліцію 2015 (Верховна рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>> (14 sichen 2018 roku).

³ Апарат Головного управління Національної поліції України. *Офіційний сайт Головного управління Національної поліції України*. <<https://kyiv.npu.gov.ua/uk/publish/article/282748>> (2018, sichen, 14).

⁴ Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції (2017). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>> (2018, sichen, 14).

- Academy of Prosecutor's Office of Ukraine]. [in Ukrainian].
3. Ponyattya, meta ta zmist hromads'koho poryadku i yoho administratyvno-pravovoyi okhorony [The concept, purpose and content of public order and its legal and administrative protection]. <<https://www.naiu.kiev.ua/books/ODGMV/>> (2018, sichen, 23) [in Ukrainian].
 4. Trudy Akademii MVD SSSR (1985). *Teorija i praktika sovershenstvovanija ohrany obshhestvennogo porjadka* [Theory and practice of improving the protection of public order]. Moscow: Akademija MVD SSSR, 360 [in Russian].
 5. Zyrjanov, J.V. (2005). Administrativno-pravovye osnovy uchastija organov mestnogo samoupravlenija v obespechenii pravoporjadka [Administrative-legal bases of participation of local authorities in law enforcement]. Tiumen, 210 [in Russian].
 6. Kolontaevskij, F.E. (1996). *Organizacionnye osnovy ohrany obshhestvennogo porjadka v sovremennyh uslovijah* [Organizational bases of protection of a public order in the modern world]. Moscow, 9-13 [in Russian].
 7. Musayeva, S.S. (2015). *Stratehiya reformuvannya orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrayiny na suchasnomu etapi* [Strategy of reforming of internal affairs bodies of Ukraine at the present stage]. Odesa, 109 [in Ukrainian].
 8. *Uhoda pro asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu, z odniyei storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony 2014* [The Association agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European atomic energy community and their member States, on the other hand]. *Ofitsiynny visnyk Ukrayiny* [Official bulletin of Ukraine], no. 75, 2125 [in Ukrainian].
 9. Banchuka, O.A., Moskalenko, O.M. (2013). *Status politsiyi: mizhnarodni standarty i zarubizhne zakonodavstvo* [The status of the police: international standards and international law]. Kyiv, 588 [in Ukrainian].
 10. *Konventsija pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod 1950* [Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms]. (signed on November 04, 1950, ratified by Ukraine on July 17, 1997). *Ofitsiynny visnyk Ukrayiny* [Office bulletin of Ukraine], no. 13, 270 [in Ukrainian].
 11. Zozulya, I.V., Dovhan, O.I. (2015). Zakon Ukrayiny «Pro Natsionalnu politsiyu»: publiczna chy hromadska bezpeka? [The law of Ukraine "On the National police," public or civil safety?]. *Forum prava* [Law forum]. [in Ukrainian].
 12. Fatkhutdinov, V.H. Chastotnist operatsionalizatsiyi ta kontekstualnist vykorystannya termina «publiczna bezpeka» v Zakoni Ukrayiny «Pro Natsionalnu politsiyu Ukrayiny [The frequency of operationalization and contextualise the use of the term "public security" in the Law of Ukraine "On the National police of Ukraine]. <<http://goalint.org/chastotnist-operacionalizacii-takontekstualnist-vikoristannyaterminu-publiczna-bezpekav-zakoni-ukraini-pro-nacionalnu-policiyuukraini>> [in Ukrainian].
 13. *Zakon pro Natsionalnu politsiyu Ukrayiny 2015* [On the National police of Ukraine] (The Verkhovna rada of Ukraine). *Ofitsiynny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [The official site of the Verkhovna rada of Ukraine]. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>> (2018, sichen, 14) [in Ukrainian].
 14. *Konstytutsiya Ukrayiny 1996* [The Constitution Of Ukraine] (The Verkhovna rada of Ukraine). *Ofitsiynny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [The official site of the Verkhovna rada of Ukraine] <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>> (2018, sichen, 14) [in Ukrainian].
 15. *Zakon pro zatverdzhennya Polozhennya pro Natsionalnu politsiyu 2015* [On approval of the Regulations on the National police] (The Verkhovna rada of Ukraine). *Ofitsiynny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [The official site of the Verkhovna rada of Ukraine]. <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF>> (2018, sichen, 14) [in Ukrainian].
 16. Aparat Holovnoho upravlinnya Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny [The Main Department of the National police of Ukraine]. *Ofitsiynny sayt Holovnoho upravlinnya Natsionalnoyi politsiyi Ukrayiny* [The official site of the Main Department of the National Police] <<https://kyiv.npu.gov.ua/uk/publish/article/282748>> (2018, sichen, 14) [in Ukrainian].
 17. *Pro zatverdzhennya Instruksiyi z orhanizatsiyi diyal'nosti dilnychnykh ofitseriv politsiyi 2017* [About approval of the Instruction on organization of activity of district police officers]. *Ofitsiynny sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [The official site of the Verkhovna rada of Ukraine]. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>> (2018, sichen, 14) [in Ukrainian].